

ASIA Rakennusten suojelua koskeva alistus.

ALISTETTU PÄÄTÖS

Lounais-Suomen ympäristökeskuksen päätös 10.12.2007 N:o 262YHO, diaarinumero LOS-2003-L-104-27 Liedon kunnan Raukkalan kylässä Peltokallion tilalla RN:o 6:36 sekä Puistolan tilalla RN:o 6:11 sijaitsevien rakennusten ja niiden pihapiirin suojelemisesta.

SUOJELUESITYS

Hemmo Vesanto on 13.2.2003 Lounais-Suomen ympäristökeskukseen saapuneessa hakemuksessaan esittänyt, että Liedon kunnan Raukkalan kylässä hänen omistamillaan Peltokallion tilalla RN:o 6:36 sekä Puistolan tilalla RN:o 6:11 sijaitsevat rakennukset sekä niiden muodostama pihapiiri määrättäisiin suojeltavaksi rakennussuojelulain nojalla.

Peltokallio on Raukkalan kylän kantatiloja. Se on rakennettu nimismiehen virkataloksi. Päärakennuksen valmistumisvuosi ei ole tiedossa, mutta rakennus on ollut olemassa vuonna 1847. Päärakennuksessa on karoliininen pohjakaava ja sitä on jatkettu ilmeisesti 1890-luvulla tupapäädyllä.

Peltokallion ulkorakennukset ja Puistolan tilan asuinrakennus on rakennettu toisiinsa kiinni. Yhdessä Peltokallion päärakennuksen kanssa ne muodostavat kolmelta sivulta suljetun pihapiirin. Ulkorakennukset ovat oletettavasti peräisin 1800-luvulta ja 1900-luvun alusta. Puistolan asuinrakennus on tietyvästi rakennettu 1900-luvun vaihteessa.

Pihapiiriin kuuluvat olennaisesti vanhat koristepuut ja –pensaat, jotka on tuotu paikalle yli 140 vuotta sitten. Rakennusten ympärillä leviää Aurajoen sivu-uoman Savijoen viljelysmaisema, joka on säilyttänyt perinteisen ilmeensä hyvin.

OMISTAJAN VAIHDOS

Hemmo Vesanto on 2.2.2004 allekirjoitetulla lahjakirjalla luovuttanut Peltokallion ja Puistolan kiinteistöt rakennuksineen Tuuli Vesannolle.

Lahjakirjan mukaan Airi Vesannolla on elinikäinen käyttö- ja hallintaoikeus lahjan kohteeseen.

ASIAN AIKAISEMMAT VAIHEET

Lounais-Suomen ympäristökeskus määräsi päätöksellään 27.11.2006 Liedon kunnan Raukkalan kylässä Peltokallion tilalla RN:o 6:36 sekä Puistolan tilalla RN:o 6:11 sijaitsevat rakennukset sekä niiden muodostaman pihapiirin suojeltavaksi rakennussuojelulain nojalla ja alisti päätöksensä ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Päätöksestä ei valitettu eikä esitetty korvausvaatimuksia.

Ympäristöministeriö palautti päätöksellään 12.1.2007 rakennussuojeluasian Lounais-Suomen ympäristökeskukselle uudelleen käsiteltäväksi, koska mm. kaikkia asianosaisia ei oltu kuultu asian käsittelyn yhteydessä.

LAUSUNNOT YMPÄRISTÖKESKUKSELLE

Museovirasto on lausunnossaan 16.10.2003 todennut, että Peltokallion tila on muodostettu 1840-luvulla, jolloin Kallion tila jaettiin Peltokallioksi ja Kyläkallioksi. Peltokallio siirrettiin yhtenäisen peltolaakson laidalle Hämeentien tuntumaan ja sen nykyinen päärakennus valmistui pellolta nousevan kallion päälle kamaripääty maantielle päin. Peltokallion päärakennus käsittää karoliinisen pohjakaavan mukaan oletettavasti 1840-luvulla rakennetun viisihuoneisen rungon, jonka jatkeeksi on 1800-luvun lopulla pystytetty muualta siirretystä hirsimateriaalista tehty suuri tupa, siihen liittyvät kaksi kamaria ja eteinen.

Päärakennuksen pihanpuoleisessa julkisivussa on kolme eri-ikäistä umpikuistia, joista keskimäinen on keskeissaliosaan johtava ja vanhin. Erityistä huomiota kiinnittää talonpoikaistalolle harvinainen keskeissalihuonejärjestys, muita huoneita korkeampi sali ja salin edessä olevan eteistilan työntyminen ulos niin, että se muodostaa rakennuksen keskirisaliitin sekä kiinteän sisustuksen aikaansa seuranneet yksityiskohdat. Peltokallion molemmissa rakennusosissa on säilynyt huomattavan paljon alkuperäistä sekä myöhempien korjausvaiheiden aikaista kiinteää sisustusta, joka on tärkeä osa talon rakennushistoriallista merkitystä. (1940-luvulla kahdesta päätykamarista on muodostettu erillinen asunto. Rakennuksen kolmas kuisti liittyy tähän rakennusvaiheeseen.)

Toinen asuinrakennus Puistola on rakennettu 1900-luvun taitteessa talon tyttärien asunnoksi Peltokalliosta lohkotulle, tuskin rakennusta suuremmalle tontille. Asuinrakennus käsittää tuvan lisäksi kaksi kamaria, eteisen ja kylmän eteisentakahuoneen. Peltokallion asuinrakennusta vastapäätä pihaneliön koillisivulla on pitkä talousrakennus, joka muodostuu hirsirakenteisesta navetasta ja tallista sekä niiden väliin jäävästä puuvajasta. Karjarakennus on yhdistetty portin vajaksi nimetyllä rakennuksella ja toisella tallilla Puistolaan niin, että pihaneliö sulkeutuu myös kulmastaan. Pihan neljänellä sivulla olleet talousrakennukset on purettu. Varsinaisen pihaneliön ulkopuolella on pieni vilja-aitta ja sauna.

Liedon yleiskaavassa vuodelta 1991 Savijoen jokilaakso peltoineen on MY-alueita. Valmisteilla olevassa yleiskaavassa Savijoen peltoaukeat ja koko jokilaakso Turku-Hämeenlinna –maantiehen saakka on ma-rasterimerkinnällä osoitettu arvokkaaksi maisema-alueeksi. Peltokallion ja Puistolan rakennuksia tulee yleiskaavassa koskemaan kohdemerkintä sr.

Museovirasto katsoo, että Peltokallion ja Puistolan muodostama kokonaisuus on kulttuurihistorialliselta merkitykseltään rakennussuojelulain 2 §:n 1 momentin tarkoittama kohde ja puoltaa sen suojelemista rakennussuojelulain nojalla. Se edustaa harvinaistuvaa rakennusperinnettä, jonka säilyminen on turvattava. Kohde ei sijaitse asemakaava-alueella. Yleiskaavan suojelumerkintä ei ole oikeusvaikutteinen. Museovirasto antoi ehdotuksensa suojelumääräyksiksi.

Liedon kunnanhallitus on lausunnossaan 8.12.2003 puoltanut Museoviraston lausunnon mukaisesti Peltokallion ja Puistolan muodostaman kokonaisuuden suojelemista rakennussuojelulain nojalla. Lisäksi kunta edellyttää rakennusten entisointiä Museoviraston valvonnassa. Kunta ei osallistu kustannuksiin.

Tuuli Vesanto on lausunnossaan 25.11.2004 ilmoittanut suostuvansa rakennusten suojeluun. Tarkennuksena hakemukseen Tuuli Vesanto on esittänyt, että navettaosa jäisi suojelun ulkopuolelle tai suojelumääräyksissä mahdollistettaisiin sen korvaaminen samankokoisella esimerkiksi paikalle siirrettävällä hirsirakennuksella, jos huonokuntoisen rakennuksen korjaaminen osoittautuu hyvin työlääksi.

Turun tiepiiri on lausunnossaan 8.3.2007 todennut, että tilat sijaitsevat Turku – Tuulos valtatie 10 varrella mittalukemalla 10/3/3050 oikealla lähellä Raukkalan maantien 12287 liittymää. Rakennusryhmän tiensuuntaisen ulkorakennuksen lähin ulkoseinä sijaitsee noin 15 metrin etäisyydellä valtatie keskilinjasta. Tievalueen raja kulkee ko seinälinjan vierustaa. Kunnostettavana olevan päärakennuksen pääty sijaitsee noin 20 metrin etäisyydellä valtatie keskilinjasta. Rakennusryhmä on ollut autiona viimeiset 30-40 vuotta. Tieyhteys rakennusryhmälle kulkee Raukkalan maantieltä.

Koska valtatie 10 tulee säilymään nykyisjoillaan hyvin pitkään, tiepiiri katsoo, että valtatie lumenaurauksesta lentää lunta ja jäätä ulkorakennuksen seinustalle. Seinän ja valtatie ajoradan välissä tiealueella on suuria osin lahoja puita, jotka aiheuttavat vaaraa tieliikenteelle.

Mikäli rakennuskokonaisuus korjataan, tulee sen perustukset uusia siten, että valtatie aiheuttama värinä ei aiheuta vaurioita rakennuksille. Tiepiirin mielestä valtatie värinä ja meluhaitoista johtuen rakennukset eivät sovi asuinkäyttöön. Tämän tyyppinen suoja-alueelle rakentaminen/ korjaaminen voi tapahtua ainoastaan kiinteistön omistajan omalla riskillä ja vastuulla sekä tietoisena valtatiealueen tien ja liikenteen aiheuttamista haitoista. Tällöin kiinteistön omistaja sitoutuu siihen, että ei tule tulevaisuudessa esittämään tienpitäjää kohtaan mitään tieliikenteestä eikä tienpidosta aiheutuvia korvausvaatimuksia.

Jos rakennusryhmä suojellaan, Turun tiepiiri katsoo, ettei suojelu voi koskea tiealueella olevia puita, jotka aiheuttavat jo nyt vaaraa tieliikenteelle.

Airi Vesanto on lausunnossaan 12.4.2007 puoltanut Peltokallion ja Puistolän tilojen rakennusryhmän suojelua.

KAAVATILANNE

Alueella ei ole asemakaavaa eikä rakennuskieltoa kaavan laatimista varten. Liedon kunnanvaltuusto hyväksyi 13.12.2004 Liedon yleiskaavan 2020, joka kuulutettiin tulemaan voimaan 22.8.2006. Yleiskaavassa alue on osoitettu alueellisesti tai paikallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi, jolla suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee olla maiseman arvoja turvaavia ja edistäviä. Yleiskaavassa Peltokallion ja Puistolän rakennuksia koskee kohdemerkintä sr, rakennetun ympäristön suojelukohde. Turun kaupunkiseudun maakuntakaavassa, joka vahvistettiin 23.8.2004, Aurajoen sivujoen Savijoen laakso on kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeä alue.

YMPÄRISTÖKESKUKSEN PÄÄTÖS

Lounais-Suomen ympäristökeskus on päätöksessään 10.12.2007 todennut, että Liedon kunnan Raukkalan kylässä Peltokallion tilalla RN:o 6:36 sekä Puistolän tilalla RN:o 6:11 sijaitsevat rakennukset edustavat Liedon alueella vielä 1900-luvun alussa varsin tyyppillistä talonpoikaistalojen umpipihää. Peltokallio ja Puistola ovat arvokas osa tätä harvinaistunutta rakennusperinnettä.

Peltokallion ja Puistolalan yhteinen pihapiiri muodostuu Peltokallion päärakennuksesta, joka on rakennettu 1840-luvulla sekä toisesta asuinrakennuksesta Puistolasta, joka on rakennettu 1900-luvun alussa talon tyttären asunnoksi. Peltokallion päärakennus käsittää karoliinisen pohjakaavan mukaan rakennetun viisihuoneisen rungon, jonka jatkeeksi on 1800-luvun lopulla pystytetty muualta siirretystä hirsimateriaalista suuri tuppa, siihen liittyvät kaksi kamaria ja eteinen. Peltokallion molemmissa rakennusosissa on säilynyt huomattavan paljon alkuperäistä sekä myöhempien korjausvaiheiden aikaista kiinteää sisustusta, joka on tärkeä osa talon rakennushistoriallista merkitystä. Peltokallion asuinrakennusta vastapäätä pihaneliön koillissivulla on pitkä talousrakennus, joka muodostuu hirsirakenteisesta navetasta ja tallista sekä niiden väliin jäävästä puuvajasta. Karjarakennus on yhdistetty portin vajaksi nimetyllä rakennuksella ja toisella tallilla Puistolalaan niin että pihaneliö sulkeutuu myös kulmastaan. Varsinaisen pihaneliön ulkopuolella on pieni vilja-aitta ja sauna. Kauan asumattomana olleita rakennuksia kunnostetaan nyt asuinkäyttöön.

Ympäristökeskus katsoi, että Peltokallion ja Puistolalan muodostama kokonaisuus edustaa sellaista harvinaistuvaa rakennusperinnettä, jonka säilyminen on turvattava. Rakennusryhmä on kulttuurihistorialliselta merkitykseltään sellainen rakennussuojelulain 2 §:n 1 momentin tarkoittama kohde, että se tulee suojella rakennussuojelulailla. Suojelu koskee myös kiinteää sisustusta.

Lounais-Suomen ympäristökeskus määräsi Peltokallion tilalla RN:o 6:36 sekä Puistolalan tilalla RN:o 6:11 sijaitsevat rakennukset sekä niiden muodostaman pihapiirin liitekartan mukaisesti suojeltavaksi siten, kuin rakennussuojelulaissa tarkoitetaan ja antoi seuraavat suojelumääräykset:

1. Asuinrakennusten ulkoasu tulee säilyttää ja korjata alkuperäistä vastaavilla materiaaleilla. Palauttavat muutokset ovat mahdollisia.
2. Talousrakennusta kunnostettaessa tulee sen muoto ja perusmateriaalit säilyttää. Navettaosa rakennuksesta on mahdollista korvata vastaavalla pihapiiriin sopivalla talousrakennuksella.
3. Peltokallion asuinrakennuksen huonejako tulee säilyttää. Kiinteän sisustuksen kunnostettavat osat, kuten ovet, ikkunat ja niiden listat sekä kaakeliuuni, käsinmaalatut tapetit ja lattiamateriaalit tulee säilyttää ja puuttuvat osat korvata niitä vastaavilla.
4. Asuinrakennusten käytön tulee olla sopuissa niiden kulttuurihistoriallisen arvon kanssa. Talousrakennuksia tulee käyttää niin, etteivät niiden ominaispiirteet vaarannu.
5. Pihapiirin korjaus-, rakennus- ja muutostöiden tulee olla on Museoviraston hyväksymiä.
6. Museovirasto voi myöntää suojelumääräyksistä vähäisiä poikkeuksia.
7. Luovuttaessaan suojeltavaksi määrätyn rakennuksen tai kysymyksessä olevan kiinteistön kokonaan tai osittain, luovuttajan on luovutuskirjaan otettavalla maininnalla tai muutoin todistettavasti ilmoitettava saajalle tästä päätöksestä.
8. Jos suojeltavaksi määrätty rakennus on vahingoittunut tai tuhoutunut, rakennuksen omistajan on ilmoitettava siitä viipymättä ympäristökeskukselle.

9. Lisäksi on noudatettava mitä rakennussuojelulaissa vielä on säädetty.

Lounais-Suomen ympäristökeskuksen suojelupäätös on alistettu ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Päätöksestä ei ole valitettu eikä esitetty korvausvaatimuksia.

ASEMAKAAVATILANNE

Alueella ei ole asemakaavaa eikä rakennuskieltoa kaavan laatimista varten.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN PÄÄTÖS

Ympäristöministeriö ei vahvista Lounais-Suomen ympäristökeskuksen alistamaa suojelupäätöstä Peltokallion RN:o 6:36 ja Puistolan RN:o 6:11 tilojen pihapiirin alueen eikä talousrakennukseen liittyvän navettaosan osalta, muuttaa suojelumääräyksiä 2, 3 ja 5 ja vahvistaa suojelupäätöksen muilta osin.

Suojelumääräykset 2, 3 ja 5 muutetaan kuulumaan seuraavasti:

2. Talousrakennusta kunnostettaessa tulee sen muoto ja perusmateriaalit säilyttää.
3. Peltokallion asuinrakennuksen huonejako tulee säilyttää. Kiinteän sisustuksen kunnostettavat osat, kuten ovet, ikkunat ja niiden listat sekä kaakeliuuni tulee säilyttää ja puuttuvat osat korvata niitä vastaavilla.
5. Rakennusten korjaus-, rakennus- ja muutostöiden tulee olla on Museoviraston hyväksymiä.

Perustelut

Asiassa saadun selvityksen perusteella Liedon kunnan Raukkalan kylässä Peltokallion tilalla RN:o 6:36 sekä Puistolan tilalla RN:o 6:11 sijaitsevia rakennuksia on talousrakennukseen liittyvää navettaosaa lukuun ottamatta pidettävä kulttuurihistoriallisen merkityksensä vuoksi sellaisena kansallisen kulttuuriperinnön säilyttämiseksi suojeltavana kohteena, jota rakennussuojelulain 1 ja 2 §:ssä tarkoitetaan. Peltokallion ja Puistolan tilojen pihapiirin alueen suojelu ei ole tarkoituksenmukaista.

Suojelumääräystä 2 on muutettu, koska talousrakennukseen liittyvää navettaosaa ei suojella. Lisäksi suojelumääräyksen 2 toinen virke on poistettu, koska se ei koske rakennusten suojelua vaan uudisrakentamista, eikä se siten ole rakennussuojelulain mukainen.

Suojelumääräyksessä 3 mainitut käsinmaalatut tapetit ja lattiamateriaalit eivät ole kiinteätä sisustusta, joten niitä ei voida suojella rakennussuojelulailla.

Koska pihapiirin aluetta ei suojella, koskee suojelumääräys 5 vain rakennuksia.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Rakennussuojelulaki 1, 2, 5 ja 6 §.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitus saadaan tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Valitusosoitus on liitteenä.

Asuntonministeri

Jan Vapaavuori

Ylitarkastaja

Hertta Rutanen

LIITE Valitusosoitus

PÄÄTÖS Lounais-Suomen ympäristökeskus, PL 47, 20801 Turku

PÄÄTÖSJÄLJENNÖS TIEDOKSISAANTITODISTUKSIN

Tuuli Vesanto, Hanhenkaari 13-15, as 1, 21420 Lieto

Airi Vesanto, Kässälaituri 5 A 5, 21420 Lieto

Liedon kunnanhallitus, PL 24, 21421 Lieto

Turun tiepiiri, PL 636, 20101 Turku

TIEDOKSI Museovirasto, PL 913, 00101 Helsinki
Turun maakuntamuseo, PL 286, 20101 Turku